

СІТАШ

Тетяна Дмитрівна
sittanya@mail.ru

МОГИЛКА

Олена Юріївна

ТОДОРИКА

Мирослава Вікторівна
miroslava.liko@mail.ru

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Вінницького торговельно-
економічного інституту
Київського національного
торговельно-економічного
університету

студентка Вінницького
торговельно-економічного
інституту Київського
національного торговельно-
економічного університету

студентка Вінницького
торговельно-економічного
інституту Київського
національного торговельно-
економічного університету

УДК 33

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

THEORETICAL ASPECTS AND AREAS OF IMPROVEMENT BUDGET PLANNING IN UKRAINE

Стаття присвячена визначенню сутності бюджетного планування як одного з основних інструментів фінансової політики держави. У ній розкрито значення бюджетного планування, з'ясовано його функції, завдання та принципи. Запропоновано напрями вдосконалення бюджетного планування в Україні. А також з'ясовано розподіл учасників бюджетного планування на загальнодержавному та місцевих рівнях.

Статья посвящена определению сущности бюджетного планирования как одного из основных инструментов финансовой политики государства. В ней раскрыто значение бюджетного планирования, выяснено его функции, задачи и принципы. Предложены направления совершенствования бюджетного планирования в Украине. А также выяснено распределение участников бюджетного планирования на общегосударственном и местном уровнях.

The article is devoted to defining the essence of budgeting as one of the main tools of financial policy. It disclosed the value of budget planning, found its functions, tasks and principles. The directions of budget planning improving in Ukraine are proposed. Also the distribution of the budget planning at the national and local levels is found.

Ключові слова: бюджетне планування, вдосконалення, «песимістичний сценарій бюджету», система загальнодержавного планування, бюджетне прогнозування, державна програма

Ключевые слова: бюджетное планирование, совершенствование, «пессимистический сценарий бюджета», система общегосударственного планирования, бюджетное прогнозирование, государственная программа

Keywords: budget planning and development, "the pessimistic scenario budget", the system of national planning, budget forecasting, the state program

ВСТУП

Бюджетне планування є складовою загальнодержавного економічного планування. Рівень його організації, наукова обґрунтованість планових показників бюджету, їх збалансованість значною мірою визначають економічний і соціальний розвиток як окремих регіонів, так і держави в цілому. Бюджетне планування є вагомим елементом впливу на різні суспільні процеси та дієвим інструментом управління бюджетом.

Серед сучасних учених, які плідно досліджують бюджетне планування, особливо виділяється С. Аптекарь, Н. Балтачєєва, П. Боровик, Т. Бугай, В. Венгер, Н. Винниченко, А. Ганіч, С. Гелей, Р. Жебчук, В. Зубріліна, А. Климчук, О. Кондур, Н. Корнієнко, С. Кайдаковський, Н. Лиско, С. Лондар, І. Лютий, О. Мельник.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є визначення економічної сутності бюджетного планування як елемента управління бюджетом.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань: дослідити економічну сутність і зміст поняття бюджетного планування, як елемент управління бюджетом; визначити напрями вдосконалення бюджетного планування.

РЕЗУЛЬТАТИ

Бюджетне планування є складовою загальнодержавного економічного планування. Рівень його організації, наукова обґрунтованість планових показників бюджету, їх збалансованість значною мірою визначають економічний і соціальний розвиток як окремих регіонів, так і держави в цілому [1].

Оскільки в Бюджетному кодексі України прямо не дається визначення терміна "бюджетне планування видатків", звернемося до відповідних визначень, які зустрічаються в українській

економічній літературі й відображають певні характеристики цього поняття (рис. 1).

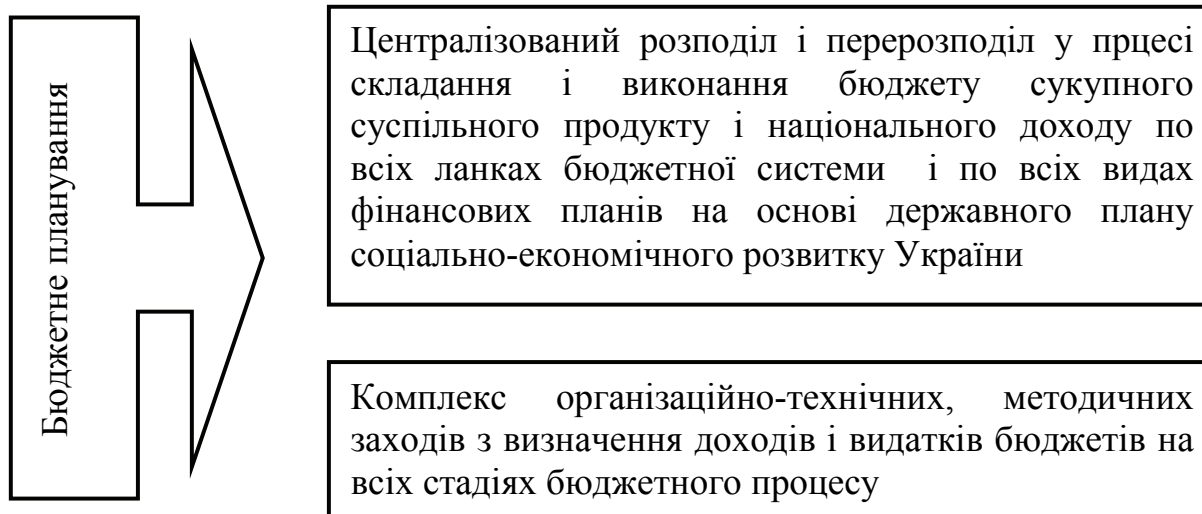

Рис. 1. Визначення поняття "бюджетне планування"

Бюджетне планування починається з визначення можливого обсягу доходів. Достовірність їх планування забезпечує реальність бюджетного процесу. Оптимальність розподілу видатків визначається ефективністю використання бюджетних коштів з позицій забезпечення економічного зростання та соціальної гармонії у суспільстві.

Призначенням бюджетного планування є:

- забезпечення перевірки через фінансові показники збалансованості й поєднання проекту Державної програми (плану) економічного і соціального розвитку країни, відповідності доходів

та видатків держави, визначення загальнофінансових зв'язків у відтворювальному процесі суспільного виробництва;

- визначення джерел і способів фінансування всіх завдань і заходів, передбачених державними програмами;

- забезпечення реалізації єдиної фінансової політики, єдиних форм і методів усієї бюджетної роботи [2].

Бюджетне планування виконує такі функції (рис. 2)

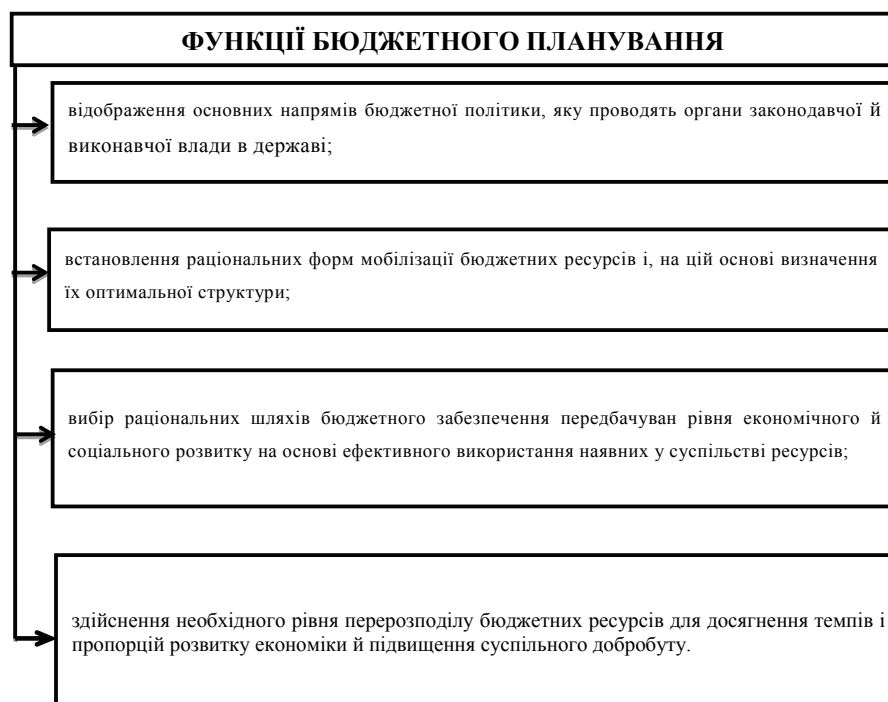

Рис. 2. Функції бюджетного планування [3]

На загальнодержавному рівні в бюджетному плануванні беруть участь міжнародні фінансові інституції, зарубіжні консультанти, наукові установи України, Кабінет Міністрів України, всі міністерства та відомства, відповідні комітети Верховної Ради України, окремі депутати та громадські організації.

На місцевому рівні відповідну участь беруть структурні підрозділи органів законодавчої та виконавчої влади, депутати, наукові, громадські діячі.

Бюджетне планування витраток має свої завдання і має базуватись на відповідних принципах і методах.

Завдання бюджетного планування:

- забезпечити необхідні макроекономічні пропорції розвитку держави;
- сприяти найбільш ефективному використанню бюджетних коштів галузями народного господарства;
- забезпечити мінімальний рівень соціальних потреб;
- утворити необхідні соціальні резерви, які використовуються на планові й позапланові заходи;
- передбачити в системі здійснення бюджетних платежів можливість прозорого бюджетного контролю [4].

Принципи бюджетного планування:

- наукове обґрунтування планів, що передбачає реальність прогнозних розрахунків, їхню економічну обґрунтованість;
- оптимальна збалансованість між рівнем оподаткування суб'єктів - платників податків і рівнем соціальних виплат;
- директивний характер бюджетних виплат;
- єдність загальнодержавного та місцевих бюджетів;

- наявність відповідних бюджетних резервів;
- демократизація бюджетних відносин, тобто під час планування необхідно враховувати оптимальні зв'язки між державним і місцевими бюджетами, а також між ланками місцевих бюджетів [5].

Опираючись на зазначені принципи, бюджетне планування забезпечує належне функціонування бюджетної системи та проведення дієвої бюджетної політики відповідно до економічної ситуації на кожному конкретному етапі розвитку суспільства.

Розв'язання завдань щодо підвищення якості бюджетного планування потребує створення системи моніторингу відповідності досягнутих у звітному році параметрів показникам, установленим на середньостроковий (трирічний) період і, що особливо важливо, аналізу причин їх відхилення від раніше затверджених показників. Важливими чинниками є також формування інформаційної бази, яка дає змогу враховувати максимально можливу кількість факторів, що впливають на значення показників економічного розвитку, і параметрів бюджетної системи; стабільного бюджетного і податкового законодавства; чіткого визначення пріоритетів державної політики; матеріально-технічного і кадрового забезпечення розроблення прогнозів.

Разом з тим, західні країни в останнє десятиліття зробили вже нові кроки, впровадивши інноваційні інструменти бюджетування і прогнозування. У цьому контексті необхідним є впровадження в Україні низки нових заходів щодо продовження бюджетної реформи, які пришвидшать позитивні зміни у системі бюджетного прогнозування і планування. Основними її напрямками цих змін варто відзначити такі (див. рис. 3.).

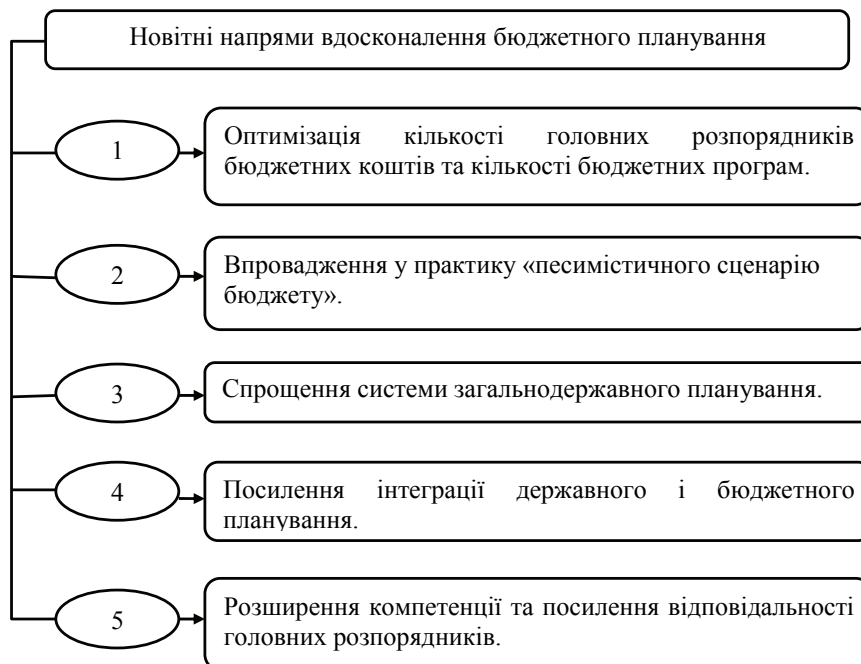

Рис. 3. Напрями вдосконалення бюджетного планування

ВИСНОВКИ

Бюджетне планування займає центральне місце у фінансовому плануванні, оскільки воно пов'язане з показниками фінансових планів підприємств, організацій та установ різних форм власності та рівнів підпорядкування. Недооцінка ролі бюджетного планування як правило супроводжується негативними наслідками, зокрема посиленням податкового тиску, зниженням рівня економічної активності та безконтрольному використанні державних коштів тощо, тому необхідно вдосконалювати бюджетне планування, адже воно здатне надати значний позитивний вплив на функціонування всієї ринкової системи.

Список використаних джерел

1. Панасюк М.Я. Бюджетне планування: теоретико-методологічний аспект / М.Я. Панасюк // Економіка і держава. – 2011. – №7. – С.132–134.

2. Микитюк І.С. Бюджетне планування як елемент управління бюджетом / І.С. Микитюк // Економічний вісник університету. – 2014. – Вип. 22(1). – С. 23-234.

3. Ткач К.М. Бюджетне планування як основа бюджетного процесу / К.М. Ткач, С.С. Кайдаковський // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2013. – Вип. 1. – С. 299–302.

4. Корнієнко Н.М. Перспективне бюджетне планування у системі економічного розвитку / Н.М. Корнієнко // Економічний вісник університету. – 2014. – Вип. 23(1). – С.216–222.

5. Климчук А. Організація бюджетного планування і прогнозування в Україні та пропозиції щодо їх оптимізації / А. Климчук // Формування системи і механізмів обліково-аудиторського та аналітичного забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств реального сектору економіки України. – 2012. – № 2. – С. 267–270.